Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia: Braşovŭ, piaţa mare Nr. 30.

Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimetŭ.

INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşovŭ şi la următórele Birourĭ de anunciurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppelik Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneberg*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Bucurescĭ: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.

Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVII.

„Gazeta" iese în fiă-care ḑi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un anŭ 12 fl., pe sése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.

N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate: Pe unŭ anŭ 40 franci, pe sése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr. N-rii de Duminecă 8 franci. Se prenumără la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ a administraţiune, piaţa mare. Téranulŭ Inului Nr. 30 etaginlŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe sése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 111. Braşovŭ, Joi, 19 (31) Mai 1894.

Sentinţa monstră
şi
pressa din România.

Dămŭ astădĭ în traducere unŭ primŭ articolŭ din ḑiarulŭ românescŭ, editatŭ în limba francesă, „**L'Indépendance Roumaine**", ce apare în Bucurescĭ, sub direcţiunea politică a d-lui *G. Em. Lahovari*.

Absolutŭ tóte ḑiarele românescĭ din România liberă au susţinutŭ şi susţinŭ cu cea mai mare căldură şi energie drépta nóstră causă, dér dintre tóte acele, carĭ în ultimele ḑile s'au consacratŭ aprópe esclusivŭ acestei cestiunĭ au fostŭ ḑiarele „*L'Indépendance Roumaine*" şi „*Lupta*".

Lăsămŭ să urmeze astădĭ primulŭ articolŭ din „*L'Indépendance Roumaine*":

„Nelegiuirea"

S'a sĕvârşitŭ!

Orĭ la câte ne-amŭ fi pututŭ aştepta dela crudimea şi semeţia ungurescă, totuşĭ prevederile nóstre cele mai pesimiste, au fostŭ întrecute. Europa indignată va afla, că s'au găsitŭ juraţĭ şi judecătorĭ, carĭ să condamne la pedepse enorme pe nisce ómenĭ acusaţĭ de a fi afirmatŭ în faţa cerului, că esistă o naţionalitate română şi că acéstă naţionalitate română are drepturĭ imprescriptibile la esistenţă, la conservarea patriotismului transmisŭ de strămoşĭ: *limba, religia* şi tradiţiunile unei originĭ auguste.

Ce? au îndrăsnitŭ aceştĭ cutezătorĭ să ducă plângerile lorŭ până la piciórele tronului împĕratului Franciscŭ Iosifŭ? Nu s'au temutŭ óre de a face apelŭ la Majestatea respectată a Corónei de Habsburgŭ pe care au apĕrat'o în 1848 contra Maghiarilorŭ chiar, călăii lorŭ de astădĭ? In grabă, pregătiţĭ închisorĭ şi lanţurĭ!

Câtŭ trebue să sufere marinimosulŭ împĕratŭ de crimele, carĭ se comitŭ în numele regelui Ungariei!

Eată dér crima! Şi carĭ suntŭ ómenii, pe carĭ acéstă parodiă de justiţiă i-a lovitŭ? *Dr. Lucaciu*, unŭ preotŭ! Lui, Maghiarii i-au datŭ *cincĭ* anĭ de închisóre, maximulŭ pedepsei, pe care au putut'o s'o descopere în arsenalulŭ legilorŭ lorŭ de oprimare; Dr. *Raţiu*, preşedintele comitetului naţionalŭ; *Popŭ de Băsescĭ*, mare proprietarŭ; *Dr. Barcianu* şi atâţĭ alţĭ condamnaţĭ orbesce, cu o furiă sĕlbatică, de unŭ juriu compusŭ numai din Maghiarĭ, într'o ţéră unde Românii suntŭ în majoritate sdrobitóre. Ce ironiă!

Vai, trebuescŭ martirĭ pentru a asigura triumfulŭ causelorŭ sacre! Acesta este preţulŭ crudŭ, cu care trebue să se plătéscă realisarea speranţelorŭ celorŭ mai sfinte! Maghiarii chiar au trebuitŭ să-lŭ plătéscă altă-dată, pentru a cuceri acéstă independenţă, de care profită astădĭ pentru a oprima pe celelalte naţionalităţĭ, căutândŭ totuşĭ a înşela lumea civilisată prin afirmaţiunĭ ipocrite de liberalismŭ şi sentimentŭ.

De sigurŭ, nimicŭ nu este mai odiosŭ, ca unŭ tiranŭ ridicatŭ pe tronŭ. Cu tóte acestea o monstruositate omenéscă póte fi esplicată, dér cum se interpretămŭ acestŭ fenomenŭ psichologicŭ, care face dintr'unŭ întregŭ poporŭ, unŭ poporŭ călĕu, căutândŭ să răpéscă celorlalte naţionalităţĭ acea autonomiă, pe care a reclamat'o elŭ însuşĭ cu marĭ strigăte de indignare?

Nimicŭ nu va puté să triumfe, faţă de resistenţele poporului românŭ. Noi martirĭ vorŭ nasce din persecuţiunĭ; ei vorŭ brava rĕsbunările josnice ale Maghiarilorŭ, până la aurora fatală a *dreptului* şi a *justiţiei*.

Din fiă-care probă nóuă, Românimea se va ridica mai mare, şi întocmai ca acelŭ cetăţénŭ aruncatŭ în lanţurĭ de *Verres*, va repeta sublimulŭ: „*Ego sum civis Romanus.*"

Inmulţiţĭ urmăririle, îngrămădiţĭ condamnările, îmbătaţi-vĕ de propria vóstră turbare, inimicĭ ai rassei nóstre! Vĕ veţĭ isbi întotdéuna de acéstă protestare, contra căreia n'a pututŭ nimicŭ nicĭ douĕ-ḑecĭ de secole de turburărĭ istorice, nicĭ tóte invasiunile barbarilorŭ asiaticĭ: „*Ego sum civis Romanus.*"

Şi cum a ḑisŭ nemuritorulŭ poetŭ alŭ cântecului gintei latine: „*Romanulŭ nu piere*."

Sentinţa maghiară
asupra patrioţilorŭ românĭ.

Organulŭ Cehilorŭ tinerĭ „**Narodni Listy**" din Praga scrie în nr. sĕu dela 27 Maiu n. sub acestŭ, titlu, următórele:

Ferberea în tóte cercurile române este nedescriptibilă. Telegrama din Bucurescĭ ne anunţă: „Nimenĭ n'a credutŭ, că se va aduce o sentinţă atâtŭ de aspră". Majoritatea celorŭ osĕndiţĭ suntŭ ómenĭ bĕtrânĭ, dér noi nu şovăimŭ în momentulŭ acesta gravŭ, dorindŭ patrioţilorŭ românĭ, în mânia acestui jocŭ tiranŭ alŭ Maghiarilorŭ, multŭ norocŭ la lupta mare câştigată. Intr'adevĕrŭ acestŭ monstruosŭ procesŭ, a cărui nedreptate a pusŭ în uimire întréga lume civilisată, şi acéstă sentinţă, a cărei crudime a făcutŭ să se cutremure milióne de ómenĭ, suntŭ unŭ mare avantagiu alŭ sfintei cause române şi suntŭ o lovitură puternică, pe care şi-a dat'o patima hegemoniei maghiară ea însa-şĭ în orbirea ei. Suntemŭ convinşĭ, că astădĭ chiar şi politicii maghiarĭ, carĭ cugetă mai seriosŭ, simtŭ, ce prostiă a produsŭ ura Maghiarilorŭ prin acéstă esecutare justiţiară.

Procesulŭ acesta are încă să supere fórte multŭ pe Maghiarĭ, deórece Românii din regatulŭ liberŭ şi independentŭ, în potriva tuturorŭ ameninţărilorŭ şi contraminelorŭ maghiare, se nisuescŭ într'acolo, ca adevĕrulŭ să străbată în lumea largă, şi aceştĭ 28 anĭ şi 8 lunĭ de temniţă, pe carĭ i-a dictatŭ tribunalulŭ maghiarŭ din Cluşiu celorŭ mai bunĭ fiiĭ românĭ, le vorŭ lua Maghiarilorŭ, ce le este mai preţuitŭ, adecă cavalerismulŭ, liberalismulŭ şi dreptatea lorŭ. Domnii Maghiarĭ şi-au căutatŭ cea mai bună cale, de-a întărîta naţiunea română contra lorŭ, şi în faptŭ astfelŭ de reamintirĭ se întipărescŭ afundŭ în inimele naţiunilorŭ, căcĭ idea de martirŭ póte esista fórte îndelungŭ timpŭ, şi nu póte fi uitată nicĭ-odată.

Hegemonii maghiarĭ nicĭ c'unŭ firŭ de pĕrŭ nu au mânatŭ îndĕrĕtŭ cestiunea romană de pe scena politică, din contră ei prin volnicia dela Cluşiu au resuscitatŭ din nou acéstă cestiune.

Ce a conţinutŭ Memorandulŭ acesta, pe care la timpulŭ sĕu l'a dusŭ înzadarŭ la Viena o deputaţiune de 300? Acestŭ Memorandŭ a conţinutŭ asuprirea politică a naţiunei, dovedită fiindŭ pe deplinŭ cu fapte. Din Viena s'a trimisŭ acestŭ Memorandŭ nedesfăcutŭ la Pesta, spre a fi luatŭ în consideraţiă de guvernulŭ maghiarŭ. Insĕ onorabilulŭ guvernŭ maghiarŭ nu a datŭ nicĭ cea mai mică atenţiune unei naţiunĭ de 3 milióne, ci asemenea a trimisŭ Memorandulŭ nedesfăcutŭ lui Dr. Raţiu, conducĕtorului românŭ, căruia plebea maghiară i-a demolatŭ casa, fiindŭ pentru acésta nepedepsită, aşa, încâtŭ numitulŭ domnŭ dimpreună cu familia sa abia au pututŭ scăpa cu viéţa.

In urma acestora Românii au fostŭ necesitaţĭ să-şĭ publice Memorandulŭ prin foi. Guvernulŭ maghiarŭ îşĭ are foile sale guvernamentale la îndemână, decĭ décă plângerile Românilorŭ ar fi fost false, atuncĭ guvernulŭ maghiarŭ putea să dovedéscă lumei, pe calea publicistică, că pretensiunile Românilorŭ suntŭ neîndreptăţite.

Insé a nu face nicĭ una nicĭ alta, ci numai a ridica în modŭ reutăciosŭ cuţita asupra unei naţiunĭ, care se plânge, şi a-o alunga pentru fapta ei patriotică înaintea juraţilorŭ aleşĭ, aicĭ a nu-i da dreptŭ, ca să se pótă apĕra în limba ei maternă, a nu concede nicĭ o discuţiă, nicĭ o dovadă de adevĕrŭ, ci numai a-le striga: „Voi suntţĭ agitatorii, carĭ aţĭ făcutŭ să se cultive ura faţă cu guvernulŭ maghiarŭ, căcĭ aţĭ aţiţatŭ cu Memorandulŭ vostru" — în adevĕrŭ acésta este o înfierare, ce nu se póte şterge, şi timbrulŭ acesta şi-l'a ţintuitŭ patima maghiară ea însa-şĭ pe frunte. In tótă lumea cultă astădĭ apare altcineva condamnatŭ, decâtŭ naţiunea română.

Aci este condamnatŭ spiritulŭ despoticŭ maghiarŭ pentru faptulŭ sĕu nedreptŭ şi volnicŭ.

Situaţiunea cabinetului Wekerle.

Atenţiunea tuturorŭ cercurilorŭ politice din Ungaria este îndreptată astădĭ asupra Curţii vienese, dela care se aştéptă resolvarea sorţii proiectului de lege privitorŭ la introducerea căsĕtoriei civile obligătóre.

Până în momentulŭ de faţă încă nu e cunoscutŭ resultatulŭ audienţei, ce a avut'o ministrulŭ-preşedinte Wekerle la Majestatea Sa. După re'ntórcerea sa dela Viena, ministrulŭ-preşedinte a ţinutŭ o conferenţă cu soţii sĕi din cabinetŭ, care conferenţă a duratŭ timpŭ de 5 ore. In acéstă conferenţă elŭ a împărtăşitŭ resultatulŭ audienţei avute la monarchŭ, dér acestŭ resultatŭ nu este de natură de-a linişti pe deplinŭ spiritele. Foile amice ale proiectelorŭ de reformă bisericéscă, ba chiar o parte din foile oficiale şi semi-oficiale asigură cu hotărîre, că situaţiunea cabinetului Wekerle, care e dependentă de sórtea căsĕtoriei civile, este deja salvată. Majestatea Sa să fi promisŭ, că-i va da lui Wekerle tóte garanţiile cerute pentru de-a asigura reuşirea proiectului la a doua votare în camera magnaţilorŭ.

Este însĕ faptŭ ne'ndoiosŭ, că o deplină resolvare a cestiunei nu s'a obţinutŭ dela monarchŭ. Ministrulŭ-preşedinte Wekerle, împreună încă cu câţiva soţĭ ai sĕi din ministerŭ, se află din nou la Viena, unde pe astădĭ, Mercurĭ, ministrulŭ-preşedinte a fostŭ chiămatŭ în audienţă. Se crede, că monarchulŭ se va pronunţa definitivŭ — şi dela acéstă pronunţare a lui depinde rĕmânerea şi mai departe la putere a cabinetului Wekerle, séu retragerea lui.

Fóia clericală „Magyar Allam" scrie într'unulŭ din nrii să mai noi: „După unele *informaţiunĭ sigure*, ce le-amŭ primitŭ din Viena, dimisionarea cabinetului Wekerle se aştéptă Mercurĭ. Se póte însĕ, că înainte de a se resolva definitivŭ cestiunea, Maiestatea Sa va chiăma la sine mai mulţĭ bărbaţĭ fruntaşĭ din parlamentŭ, în care casŭ dimisionarea cabinetului se va amâna cu câteva ḑile".

Repetămŭ însĕ de-a spune, că tóte acestea suntŭ încă numai combinaţiunĭ ale presei. Resultatulŭ se va sci ḑilele aceste, după-ce Wekerle se va re'ntórce din nou dela Viena; e fórte probabilŭ însĕ, că nicĭ atuncĭ nu se va sci cu tótă siguranţa, deórece chiar décă arŭ promite monarchulŭ concursulŭ sĕu, membrii din camera magnaţilorŭ însĕ suntŭ liberĭ asupra voturilorŭ şi nu se póte prevedé cum îşĭ vorŭ da ei în cele din urmă voturile.

Pressa francesă
şi
Procesulŭ Memorandului.

„**L'Europe**" publică érăşĭ o corespondenţă din Bucurescĭ, din care aducemŭ pasagiele mai importante:

La fraţii noştri din Transilvania se petrece alŭ doilea actŭ alŭ unei marĭ drame. Acesta e unŭ duelŭ între o naţiune, care e purtătórea stindardului civilisaţiei antice romane în orientulŭ Europei, şi între o rassă venită din Asia, care şĭ-a păstratŭ unŭ fondŭ de barbariă, îmbrăcândŭ, ce e dreptŭ, forme europene, dér acestea stau ca unui ţĕranŭ de rêndŭ unŭ vestmêntŭ de gentilom.

Cestiunea e gravă: este vorba de a se sci, décă civilisaţiunea latină va continua a se rĕspândi într'o ţéră, care a făcutŭ odată parte din imperiulŭ lui Traianŭ, unde descendenţii Hunilorŭ o înăbuşescŭ din germene. Acéstă cestiune agită tóte spiritele şi o viuă simpatiă se manifestă faţă de victimele sacrificate pe altarulŭ lui Arpád.

După aceea se descrie în numita corespondenţă pe largŭ istoriculŭ aşternerei Memorandului, precum şi pasagiele marcante din acesta; apoi procesulŭ dela Cluşiu, ḑicêndŭ, că acesta este o dramă cu cincĭ acte; patru s'au jucatŭ, ér la finea actului alŭ cincelea urméză: *catastrofa*.

Totŭ în acestŭ numĕrŭ, la finea corespondenţei telegrafice, ce o primesce din Cluşiu asupra procesului Memorandului, fóia diplomatică francesă încheiă cu următórele cuvinte căldurose şi pline de sinceritate:

„Nu putemŭ termina acestŭ raportŭ, fără de a trimite bravei poporaţiunĭ române din Transilvania, care se luptă cu atâta curagiu în contra asupritorilorŭ naţionalităţii sale, asigurarea înaltei nóstre admiraţiunĭ şi profundele nóstre simpatii. Noi amŭ apĕratŭ întotdéuna causa lorŭ în

BCU Cluj / Central University Library Cluj

diarulŭ nostru *„L'Europe“ şi sperămŭ, împreună cu dênşii, că óra justiţiei şi a mântuirei va suna câtŭ de curéndŭ“.*

In nr. sĕu din 17 Mai „L'Europe“ continuă a se ocupa cu causa nóstră. Intr'o corespondenţă din Bucurescĭ, care tractéză despre relaţiunile între Maghiarĭ şi Românĭ, se dice:

De unŭ timpŭ încóce, se constată în Austro-Ungaria o agitaţiune naţională fórte periculósă nu numai pentru pacea interióră a monarchiei dualiste, ci şi pentru întrégă Europa. Causa acestei stărĭ vine dela dualismulŭ politicŭ austro-ungarŭ, combinaţiune diplomatică imaginată şi creată în folosulŭ minorităţii germane şi maghiare, şi în detrimentulŭ maioritătii popórelorŭ slave şi române, va sĕ dică 15 contra 23 milióne suflete.

Ce artificiu diplomaticŭ straniu este acestŭ faimosŭ dualismŭ într'unŭ imperiu, care are ca devisă principiulŭ: *„Justiţia fundamentum regnorum“* în Cisleitania, ér în Transleitania: *„Regnum unius linguae absurdum et imbecile est“*. Unŭ asemenea „arangiamentŭ“ nu póte sĕ fiă decâtŭ trecĕtorŭ, şi nu e chematŭ a esista multă vreme; dér se încércă a se menţiné prin o asuprire fórte violentă şi prin o persecuţiune fórte revoltătóre....

Sentimentulŭ Europei e în contra Maghiarilorŭ, dincolo de Carpaţĭ şi de Dunăre au vecine *douĕ regate*, România şi Serbia, carĭ priveghiază cu atenţiune la opera de absorbţiune, îndreptată în contra populaţiunei de rassă română şi slavă, supusă de douĕ-decĭ şi şépte de anĭ hegemoniei dure maghiare.

Nicĭ unulŭ din aceste state nu voescŭ sĕ ocupe vre-o parte din teritoriulŭ ungurescŭ, dér în schimbŭ, influinţa lorŭ asupra supuşilorŭ ungarĭ de rassă română şi slavă e fórte mare, şi aceştia resistă cu putere în contra sistemului de maghiarisare. Ei află ajutorŭ în fraţii lorŭ liberĭ de dincolo. Acésta este vocea sângelui. Acésta e legea naturei.

Românii suntŭ unŭ poporŭ tenace, care n'a desperatŭ în triumfulŭ causei sale, fórte justă şi umană. Românii umilişĭ în demnitatea lorŭ naţională, vĕdĕndu-şĭ călcate în picióre drepturile lorŭ civile şi politice, au pornitŭ o mişcare de o resistenţă estraordinară. Pe încetulŭ pe încetulŭ au reuşitŭ ei sĕ-şĭ câştige opiniunea publică asupra situaţiunei lorŭ grave. Orĭ-ce omŭ, care cunósce câtŭ de puţinŭ cestiunile, ce se agită în Orientŭ, trebue sĕ privéscă cu atenţiune la evenimentele, ce se pregătescŭ în Transilvania.

După aceea se descrie pe largŭ aşternerea Memorandului, evenimentele, ce au urmatŭ după acesta, vandalismele dela Turda, Şimleu, Aradŭ, procesulŭ dela Cluşiu etc. Cu deosebire se accentuéză plângerile din Memorandŭ, ca sistemulŭ electoralŭ, neobservarea legei de naţionalitate, legea municipală, legea de pressă şi legile agrare. Apoi continuă:

Din tóte acestea resultă, că situaţiunea creată de Maghiarĭ Românilorŭ a devenitŭ insuportabilă. Ea nu mai póte dura astfelŭ. Se impune o ameliorare...

Maghiarii sĕ vadă pericolulŭ, la care se espunŭ, décă mai persistă a esaspera $3^1/_2$ milióne de Românĭ şi sĕ se decidă a da satisfacţiune revindecărilorŭ lorŭ legitime, căcĭ de-altmintrelea poporaţiunea română, susţinută de popórele nemulţămite, carĭ o încunjură, şi de fraţii lorŭ de acelaşĭ sânge şi religiune, se vorŭ vedé siliţĭ sĕ-şĭ caute ei înşişĭ soluţiunea acestei crise.

Manifestaţii la Bucurescĭ.

Duminecă după amédĭ, rĕspândindu-se printre studenţii universitarĭ scirea, că Maghiarii din Bucurescĭ s'au dusŭ în grădina Teiu, spre a sĕrbători acolo condamnarea comitetului naţionalŭ românŭ din Transilvania, se adunară vre-o 200 studenţĭ românĭ şi merseră la numita grădină. Aicĭ, dândŭ peste societatea maghiară, se făcŭ unŭ schimbŭ de esplicaţiunĭ între studenţii românĭ şi conducĕtorii acestei societăţĭ.

Studenţii — spune *„Timpulŭ“* — după ce strigară: *„Trăiască Transilvania!“* făcură ca musica, ce era de faţă, sĕ cânte imnulŭ *„Deştéptă-te Române“* şi fără de nicĭ o violenţă obţinură unŭ stégŭ ungurescŭ alŭ Societăţii maghiare. Cu acestŭ stégŭ manifestanţii merseră pe Calea Moşilorŭ, trecură pe strada Vămii, unde se află şi legaţiunea austro-ungară, apoi au ruptŭ stégulŭ şi l'au arsŭ în faţa Universităţii.

Despre acestŭ incidentŭ n'amŭ primitŭ până adĭ nicĭ o informaţiune.

Lunĭ séra studenţii au făcutŭ o nouă manifestaţiune, spre a protesta contra sentinţei monstre din Cluşiu. La universitate a fostŭ o mare întrunire. S'a hotărîtŭ a-se face o manifestaţiă înaintea ambasadelorŭ *francese* şi *italiane* pentru simpatiile, ce aceste douĕ naţiunĭ au arĕtatŭ Românilorŭ în timpulŭ procesului Memorandului.

Inaintea ambasadei francese s'a cântatŭ *Marsilesa* între strigărĭ de *„Trăéscă Francia“*. Cortegiulŭ, trecêndŭ pe dinaintea ambasadei germane, s'au făcutŭ şi aicĭ ovaţiunĭ. Ajungêndŭ la ambasada italiană, musica a întonatŭ *marşulŭ lui Garibaldi* şi studenţii isbucniră în urale entusiastice.

La órele 12 din nópte manifestaţia acésta s'a terminatŭ.

Recursulŭ de nulitate în procesulŭ Memorandului.

Lunĭ după amédĭ a fostŭ presentatŭ tribunalului din Cluşiu recursulŭ de nulitate alŭ acusaţilorŭ în procesulŭ Memorandului. Despre acestŭ recursŭ se telegrafiéză din Cluşiu lui „Pester Lloyd“ următórele:

Motivele recursului se estindŭ pe 21 de colĭ scrise, preste acésta suntŭ alăturate mulţime de acluse. În recursŭ se combate mai întâiu ca ilegală introducerea juriului de pressă, pentru-că ordinaţiunea n'a emanatŭ dela întregulŭ ministeriu, ci numai dela ministrulŭ de justiţiă. După acésta se discută escepţiunile ridicate în decursulŭ pertractării. Se afirmă, că juriulŭ a fostŭ preocupatŭ şi interesatŭ. Şése juraţĭ — între carĭ br. Arthur Feilitsch, contele Lad. Teleki ş. a. — n'au avutŭ cualificaţiunea legală; mai departe se discută cestiunea prescripţiunei, a gravaminelorŭ în privinţa limbei, apoi cestiunea restrîngerei apĕrării şi apoi urméză 28 motive formale, de pildă: că juraţii în timpulŭ pauselorŭ au comunicatŭ cu publiculŭ, au cetitŭ foi şi că câţiva juraţĭ au promisŭ acusaţilorŭ, că-i vorŭ achita, décă vorŭ recunósce puterea obligătóre a legii de uniune. Condamnaţii se plângŭ şi despre aceea, că preşedintele a concesŭ fişpanului, mai multorŭ diariştĭ şi deputatului Pazmandy, care după afirmarea acusaţilorŭ s'ar fi presentatŭ ca plenipotenţiat alŭ lui Wekerle, ca sĕ ia locŭ în întrulŭ cercului fixatŭ pentru curtea cu juraţĭ; se plângŭ, că în sală au fostŭ de faţă gendarmĭ, că în locŭ de doi juraţĭ suplenţĭ au fostŭ chiămaţĭ patru, că dorinţele lorŭ legale n'au fostŭ împlinite ş. a. Legea — se dice mai departe — a fostŭ aplicată incorectŭ, deórece rĕspândirea s'a luatŭ ca delictŭ de sine stătătorŭ; mai departe procurorulŭ supremŭ a schimbatŭ acusaţiunea sa de trei-orĭ. Ca dovadă, că juraţii au fostŭ influinţaţĭ s'au alăturatŭ o mulţime de numerĭ din foile de aicĭ. In fine acusaţii îşĭ esprimă părerea de rĕu, că nu potŭ sĕ desfăşure mai afundŭ gravaminele lorŭ, din causă că procesulŭ verbalŭ judecătorescŭ nu este încă gata.

Cuprinsulŭ recursului de nulitate esta aicĭ în modŭ fórte defectuosŭ, adecă incompletŭ indicatŭ, dér în totalŭ notiţa de mai susŭ corĕspunde adevĕrului. La timpulŭ seu publiculŭ românŭ va fi informatŭ esactŭ despre ceea ce conţine actulŭ cererei de nulitate şi se va convinge, că nicĭ-odată nu s'a pertractatŭ procesŭ politicŭ în condiţiunĭ atâtŭ de abnorme, ilegale şi sub presiunea vĕdită a forţei brutale, ca procesulŭ acesta.

Causa română în strĕinătate.

Liga culturală a hotărîtŭ sĕ scótă unŭ albumŭ, în care sĕ înscrie părerile tuturorŭ bărbaţilorŭ însemnaţĭ din Europa, în cestiunea română. Una dintre cele mai căldurose scrisorĭ, primită de Ligă este, în scopulŭ acesta, cum se va vedé mai la vale, e cea adresată d-lui I. *Grădişteanu* de cătră d-lŭ A. *Leroy-Beaulieu*, profesorŭ la şcóla de sciinţe politice din Parisŭ şi publicistŭ de mare valóre.

Ĕtă textulŭ scrisósei din cestiune:

Scumpe domnule,

Aveţĭ dreptate sĕ mĕ socotiţĭ printre amicii Românilorŭ.

Vigurósa d-vóstră rassă română, sora nóstră depărtată, 'mĭ-a inspiratŭ întotdéuna unŭ viu interesŭ. Sunt fericitŭ, că am adesea ca elevĭ la cursulŭ meu de sciinţe politice compatrioţĭ de-ai d-vóstră. Aceştia potŭ sĕ mărturiséscă, că am semnalatŭ întotdéuna pe Românĭ, ca trebuindŭ sĕ fiă unulŭ din factorii principalĭ ai civilisaţiunei în Orientŭ.

Chiar anulŭ acesta, şi înaintea tristului procesŭ dela Cluşiu, am atrasŭ atenţiunea elevilorŭ mei de orĭ-ce naţionalitate asupra crudei situaţiunĭ făcute Românilorŭ din Ungaria. Considerŭ, ca o datoriă de a nu lăsa necunoscutŭ Occidentului acestŭ tristŭ abusŭ de putere. Eu sunt dintre aceia, carĭ s'au bucuratŭ cu Ungurii de victoria lorŭ asupra centralismului austro-germanŭ. Mĭ-e cu atâtŭ mai greu sĕ iertŭ puţina-le generositate faţă de alte naţionalităţĭ ale Corónei S-tului Stefanŭ. Sunt convinsŭ, că Maghiarii suntŭ pe o cale greşită, şi mai curêndŭ séu mai târdiu vorŭ ispăşi politica lorŭ apĕsătóre faţă de nisce popóre, carĭ, la urma urmelorŭ, nu suntŭ de locŭ inferióre celorŭ carĭ descindŭ din tovarĕşii lui Arpád. Ar trebui sĕ perdemŭ orĭ-ce speranţă în civilisaţiă, décă o astfelŭ de politică ar biruĭ până în cele din urmă. Din fericire popórele au viţă lungă şi vîrtósă. Europa şi Orientulŭ Europei în specialŭ, nu-şĭ vorŭ găsi stabilitate, decâtŭ când naţiunile şi guvernele vorŭ învĕţa sĕ respecte drepturile tuturorŭ rasselorŭ, tuturorŭ religiunilorŭ, tuturorŭ naţionalităţilorŭ, carĭ vorŭ forma într'o di marea familiă europénă.

Credeţĭ, scumpe domnule, în sentimentele mele mele cele mai devotate.

A. Leroy-Beaulieu.

*

Causa nóstră a câştigatŭ sincerĭ amicĭ şi apĕrătorĭ pretutindenĭ în ţĕrile înaintate ale Europei, dér mai alesŭ în generósa Franciă. Bărbaţĭ distinşĭ din Parisŭ, oferindu-şĭ nobilele lorŭ servicii, s'au întrunitŭ într'o Ligă, alŭ cărei scopŭ este a agita în pressă în favórea causei nóstre. În fruntea acestei Lige s'a pusŭ însuşĭ d-lŭ *Jules Simon*, membru alŭ Academiei francese şi fostŭ ministru, care şĭ-a luatŭ de secretarĭ pe d-nii G. *Ocăşanŭ*, G. *Moroianŭ* şi *Cantilli*, energicĭ susţiitorĭ ai causei române în Francia. Aceştĭ generoşĭ domnĭ şĭ-au propusŭ, ca prin conferenţe şi prin articolĭ, ce se vorŭ scrie în cele mai marĭ foi francese, sĕ atragă atenţiunea lumei asupra nedreptăţilorŭ şi asupririlorŭ, ce le îndură Românii din partea Ungurilorŭ, şi sĕ arete importanţa elementului românŭ în concertulŭ popórelorŭ europene.

Oprirea Congresului sêrbescŭ.

Scimŭ deja, că Maiestatea Sa a refusatŭ încuviinţarea ţinerei **congresului bisericei greco-orientale sêrbescŭ** pe 20 l. c. Ministrulŭ-preşedinte Wekerle a încunosciinţatŭ despre acésta pe patriarchulŭ sêrbescŭ, prin următorulŭ rescriptŭ:

„Majestatea Sa cesară şi apostolică regéscă, conformŭ hotărîrei prea înalte dela 13 Mai l. c. datată în Linz, nu dă concesiune, ca sĕ se convóce congresulŭ bisericescŭ greco-orientalŭ naţionalŭ sêrbescŭ pe 20 Mai a. c. Despre ce, am onóre de a încunosciinţa pe Prea Sânţia Ta, provocându-mĕ la representaţiunea dela 2 Aprilie a. c. dată sub 111, cu acea observare, că motivele, pentru carĭ dela locŭlŭ prea înaltŭ nu s'a pututŭ încuviinţa convocarea congresului, suntŭ identice cu cele, pentru carĭ nu s'a pututŭ concede nicĭ convocarea plănuită la 30 Octomvre a. tr. şi despre care eu am fostŭ încunosciinţatŭ pe Prea Sfinţia Ta deja în rescriptulŭ meu dela 10 Octomvre a. t. sub 2496. Primiţi ect.

Budapesta, 19 Mai 1894.

Wekerle.

După cum dice „Pest. Lloyd“ motivele amintite în rescriptŭ suntŭ, că spesele congresului nu s'au pututŭ încă ridica.

Spaima pĕcătosului.

Sub titlulŭ *„Irredenta italiană şi valahă“* „Budapesti Hirlap“ dela 29 Maiu scrie următórele:

Trebue sĕ punemŭ capĕtŭ certelorŭ bisericescĭ politice, ca sĕ putemŭ face sfîrşitŭ agitaţiunilorŭ de naţionalitate. Décă guvernulŭ şi politicii noştri nu vĕdŭ, că *casa naţiunei maghiare s'a aprinsŭ,* atuncĭ o vede streinătatea. Noi îi simţimŭ chiar fumulŭ nădusitorŭ, şi auţimŭ ţipetele de pericolŭ, care e într'unŭ felŭ de mare atâtŭ pentru noi Maghiarii, câtŭ şi pentru Românĭ. Noi nu voimŭ sĕ vedemŭ vĕrsare de sânge, nu vremŭ sĕ ajungemŭ la revoluţiă. Ceremŭ îusĕ dela guvernŭ şi dela autorităţĭ o politică capabilă de-a preveni agitaţiunea fără suflетŭ.

Imbriani şĭ-a ridicatŭ vocea în parlamentulŭ italianŭ pentru liberarea popórelorŭ romane, carĭ gemŭ sub jugulŭ Austriei şi alŭ Ungariei. Sub jugulŭ Nemţilorŭ gemŭ Italienii din Tirol, Görz şi Triestŭ; sub jugulŭ maghiarŭ gemŭ Valahii din Ardealŭ. Irredentismulŭ acesta din rĕsăritŭ şi apusŭ este politica amestecului, căreia i-ar plăcea sĕ năvălĕscă de cătră méda-di, décă ar afla aliaţĭ, la méda-nópte. Décă Rusia ar veni aicĭ, i-s'ar alătura irredentismulŭ şi ar trimite peste Carpaţĭ pe vitejii dela Plevna in ajutorulŭ oştilorŭ rusescĭ; ér décă Germania şi ar reînoi vechia ei politică, aliaţii ei ar fi Italienii din 1866 — acésta o cere şi Imbriani.

Italia şi unitatea ei se baséză pe principiulŭ naţionalităţii. Ea nu se póte abate dela fundamentulŭ originei ei. Ea nu póte sĕ nege simpatia Italienilorŭ, carĭ suntŭ supuşĭ austriacĭ. Dér până când stă alianţa triplă, Triestulŭ şi Trientulŭ nu póte fi luatŭ dela Austria, ér *unulŭ dintre stêlpii triplei alianţe, este Ungaria.* Décă cade influenţa maghiară, tripla alianţă se póte disolva mai uşorŭ, şi atuncĭ este speranţă, că irredentiştii italienĭ îşĭ potŭ întinde mânile asupra provinciilorŭ austriace. Aşadĕră trebue atacată Ungaria, vechia aliată a Italiei şi camerada luptelorŭ nóstre pentru libertate.

Suntemŭ în mare primejdiă. Ni-am sfâşiatŭ, în privinţa religionară, în partide, carĭ se persecută una pe alta, şi Ungaria a ajunsă la crisă de josŭ până susŭ la Corónă. La crisa acésta iau parte naţionalităţile, şi sórtea a voitŭ, ca unŭ procesŭ politicŭ trăgănatŭ de 1—2 anĭ, tocmai acum sĕ vină la pertractare, ér acusaţii în procesulŭ Memorandului valahŭ, tocmai acum sĕ fiă osêndiţĭ. *A fostŭ o grozavă negligenţă, că procesulŭ acesta nu s'a încheiatŭ mai curêndŭ.* Căcĭ fiă osêndiţĭ, orĭ achitaţĭ acusaţii, procesele politice totdéuna producŭ iritaţiunĭ, şi cu câtŭ ţinŭ mai multŭ, cu atâtŭ nascŭ mai mare amărăciune. *Cum s'a pututŭ trăgăna lucrulŭ acesta aşa de multŭ?...*

Sĕ fimŭ pregătiţĭ, că vocea lui Imbriani nu va rĕmânĕ isolată, şi esemplulŭ lui îlŭ vorŭ urma şi alţii. Scimŭ dóră, că cei din Parisŭ folosescŭ partida radicală italiană pentru desfacerea triplei alianţe, şi nime nu este mai urgisitŭ acolo, decâtŭ Crispi...

Lucrurile, ce se petrecŭ în Ardealŭ, facŭ necesară restabilirea autorităţii şi energiei statului maghiarŭ. Demonstraţiunile

BCU Cluj / Central University Library Cluj

din Alba-Iulia, ciocnirile, fraternisarea unei părţi a miliţiei cu poporulŭ valahŭ, dér mai alesŭ zăpăcéla autorităţilorŭ, dovedescŭ evidentŭ, că *guvernulŭ şi parlamentulŭ maghiarŭ, n'au de resolvatŭ o cestiune mai urgentă şi arţătóre, decâtŭ cestiunea de naţionalitate.*

Şi cum adecă sĕ se resolveze acéstă cestiune, domnilorŭ dela „Budapesti Hirlap"? Prin osânde barbare, prin insulte şi calomnii miserabile, cum faceţĭ voi; orĭ prin deplină egalitate şi libertate, cum vremŭ noi?

SCIRILE ZILEI.

— 18 (30) Maiu.

Meetingŭ de protestare în Bucurescĭ. Cetimŭ în „Ţara": Comitetulŭ executivŭ alŭ Ligei culturale, a decisŭ în şedinţa sa de alaltăséră, ca *Dumineca viitóre*, la órele 2 p. m., sĕ organizeze *unŭ mare meetingŭ de protestare în contra verdictului din Cluşiu.* Vorŭ lua parte delegaţiĭ tuturorŭ secţiunilorŭ Ligei, precum şi toţĭ studenţii universitarĭ din Iaşĭ şi din Bucurescĭ.

—o—

Munţii Sibiiului botezaţĭ unguresce. Reuniunea „Erdelyi Magyar Kárpát Egylet", după cum am amintitŭ erĭ, a botezatŭ unguresce munţii următorĭ din jurulŭ Sibiiului: Gotzenberg: *Bálványos;* Mällseifen: *Angyaldomb*; Presbea: *Vörösberc*; Santa: *Rozsagerinc*; Valea caprii: *Özmezö*; Cindrelŭ: *Széptetö*; Kupferhammer: *Rézhámor*; Roşdescĭ: *Rozsdáskut*; Vêrfulŭ mare: *Oriás berc*; Surulŭ: *Koronacsucs*; Negoiulŭ: *Király szirt*; Valea Porumba: *Galambvölgy*; Paltina: *Nádorszikla*; Muerea; *Tünderberc*; Piatra albă: *Fehérkö*; Stânca şoimului: *Solyomkö.* Şi ḑiarulŭ săsescŭ din Sibiiu „Sieb. D. Tgblt." vestejesce de asemenea acéstă tendinţă de maghiarisare a reuniunei carpatine maghiare. „Budapesti Hirlap" se face focŭ şi cătranŭ din causa acésta, ḑicêndŭ, că şi Saşii dau nume germane oraşelorŭ maghiare.

—o—

Tratatulŭ austro-rusŭ. Tratatulŭ de comerciŭ austro-rusŭ a fostŭ depusŭ la Camerile din Viena şi Budapesta. Tratatulŭ e basatŭ pe clauza reciprocă a naţiunei celei mai favorisate. Austro-Ungaria nu va ridica pentru cerealele rusescĭ drepturile înscrise actualmente în tarifulŭ ei generalŭ. Rusia de asemenea nu va spori pentru exportulŭ austro-ungarŭ drepturile stipulate în tratatulŭ ruso-germanŭ. Tratatulŭ de asemenea ḑice, că favorurile acordate pentru tarifulŭ localŭ în zona hotarelorŭ, *mai cu sémă pentru petroleulŭ brutŭ din România* şi pentru produsele agricole serbescĭ şi uşurinţa de vamă acordată vinurilorŭ italiene şi la câte-va alte articole de origine locală italiene şi elveţiene, vorŭ fi de asemenea recunoscute Rusiei. Tratatulŭ va întra în vigóre la 1 (13) Iulie 1894 şi va dura până la 18 (31) Dec. 1902.

—o—

Ḑiariştii în Rusia. Guvernulŭ rusescŭ a decisŭ, ca representanţii pressei rusescĭ, sĕ aibă liberŭ parcursŭ gratuitŭ pe tóte liniile ferate ale statului, ca şi pe liniile private, de câte orĭ s'ar întêmpla vre-unŭ evenimentŭ politicŭ séu socialŭ importantŭ, pentru a li-se înlesni câtŭ se póte mai multŭ împlinirea datoriei lorŭ profesionale. — In Ungaria noi ḑiariştii nu numai că nu ne bucurămŭ de acestŭ privilegiu, ba suntemŭ chiar împedecaţĭ de a ne face datoria, după cum s'a întêmplatŭ la procesulŭ Memorandului, cu care ocasiune ni s'au confiscatŭ telegrame, ni-s'au opritŭ raporturĭ etc. numai pentru-ca sĕ nu ne putemŭ împlini datoria. Şi Maghiarii mai au neruşinarea a-se lăuda cu libertatea de pressă.

—o—

Guvernulŭ centralŭ şi antişemitismulŭ. In Viena esistă o societate în contra antisemitismului. La o adunare recentă a ei, baronulŭ Leitenberger a vorbitŭ despre guvernulŭ actualŭ alŭ lui Plener, marele liberalŭ, ḑicêndŭ: „Pentru viitorŭ devisa nóstră trebue sĕ sune: Putere, perseverenţă, unire. Numai în acestŭ felŭ vomŭ afla puterea necesară pentru a putea învinge pe contrarii noştri, pentru a doborî mişcarea antisemitică, deşi sfîrşitulŭ acesteia încă nu'lŭ poţĭ prevedea. Nu fără causă v'amŭ provocatŭ de-a ţiné strînsŭ şi cu putere la olaltă: pentru-că amŭ trista simţire, că noi suntemŭ avisaţĭ numai la propriele nóstre puteri. Cu părere de rĕu amŭ observatŭ că puterea mai înaltă, guvernulŭ, ţine vêrtosŭ la principiulŭ de-a păstra legea, şi pe' basa legei de-a da tuturorŭ cetăţenilorŭ egalŭ scutŭ; dér nisuinţelorŭ nóstre elŭ nu le vine în ajutorŭ cu acele simpatii, la care calculamŭ cu óre-care îndreptăţire. Trebue sĕ declarŭ sincerŭ, că atitudinei guvernului îi lipsesce acea sinceră bunavoinţă la care aveamŭ totŭ dreptulŭ a ne aştepta. Şi chiar şi aḑi o simţimŭ acésta, acum cu ocasia amânării rĕspunsului la o interpelaţiune, rĕspunsŭ, care ne-arŭ fi datŭ óre-care linişte în curentulŭ care în Austria acum e aprópe de totŭ periculosŭ. Acésta e unŭ nou stimulŭ pentru mine, de-a vĕ provoca, ca sĕ ţinemŭ strînsŭ la olaltă, de-órece de la guvernŭ nu putemŭ nimicŭ aştepta".

—o—

Numire. Fişpanulŭ comitatului Braşovŭ a numitŭ pretorŭ onorarŭ la Predealŭ pe advocatulŭ Dr. Henric *Herrel*, în loculŭ lui Stefan *Pánczel*, alesŭ protonotarŭ alŭ comitatului nostru.

—o—

Rector magnificus alŭ universităţii din Cluşiu a fostŭ alesŭ profesorulŭ de limba şi literatura germană de acolo, d-lŭ *Dr. Hugo de Meltzl*, fratele deputatului săsescŭ Dr. Oscar de Meltzl.

—o—

Maialŭ. Corpulŭ învĕţătorescŭ alŭ scólei centrale grăniţărescĭ din *Voila* va da unŭ *maialŭ* Duminecă în 3 Iunie n. c. începêndu-se la 8 óre diminéţa, în loculŭ numitŭ „Arinĭ". La casŭ de timpŭ nefavorabilŭ petrecerea se va ţiné în localulŭ şcólei. Ofertele marinimóse, destinate pentru elevii sĕracĭ, se vorŭ chita în publicŭ.

—o—

Producţiune. Reuniunea femeilorŭ romano-catolice din locŭ va da Sâmbătă séra, 2 Iunie n., în sala otelului „Nr. I" o producţiune teatrală împreunată cu cântărĭ şi petrecere.

—o—

Concertŭ. Musica naţională a d-nului Costi Sibianŭ Găluşcă va concerta mâne séră la otelulŭ „Europa".

DIN BUCOVINA.

I.

— Maiu, 1894.

Starea parochilorŭ. Am promisŭ, că voiu vorbi şi despre parochĭ şi, ca sĕ nu mi-se obiecteze, că nu ţinŭ contŭ şi de ei, începŭ a vorbi si despre starea parochilorŭ. Am ḑisŭ: începŭ, ca la casŭ, când nu voiu scrie tóte cu de-amănuntulŭ, sĕ-mĭ fiă posibilŭ a da din când în când şi câte unŭ apendice, ca suplementŭ la cele ḑise.

In întrégă archidiecesa Bucovinei, conformŭ şematismului pe anulŭ 1894, suntŭ 203 parochĭ, ér cooperatorĭ: suntŭ 21 administratorĭ, 21 cooperatorĭ expositĭ, 64 cooperatorĭ în parochii sub parochĭ, 6 nou chirotonitĭ de câte-unŭ anŭ şi mai bine, carĭ ducŭ dorulŭ de-a căpăta unŭ postŭ, dér până ce vorŭ căpăta acestŭ post, fiă postulŭ mare séu altulŭ, stau pe capulŭ socrilorŭ şi şĭ mănâncă zestrea, ce-au luat'o cu femeea. Nu voiu lua în considerare pe cei 2 preoţĭ din Lemberg, unulŭ din Stanislav şi 5 deficienţĭ, căcĭ aceştia suntŭ departe de ţéră.

Din acei 203 parochĭ érăşĭ nu fiăcare ne impórtă, ci mai multŭ aceia, carĭ au cooperatorĭ, şi anume din causă, ca sĕ putemŭ pe deplinŭ cunósce starea cooperatorilorŭ.

Dér sĕ nu crédă cineva, că numai pe cooperatorĭ îi protegezŭ, ci ca sĕ cunóscă câtŭ de imparţialŭ suntŭ, voiu vorbi şi despre starea lorŭ în generalŭ, şi anume, ce-ar trebui sĕ aibă şi totŭ n'au.

Parochulŭ, adecă acelŭ preotŭ, care are unŭ satŭ singurŭ spre păstorire, şi satulŭ sĕ numĕră între parochii, are pe anŭ 700 fl., dér în realitate capĕtă numai 600 fl., căcĭ 100 îi tragŭ pentru sesie, pentru colacĭ etc., din 600 fl. apoi îi mai tragŭ pentru equivalentŭ, pentru drumurĭ, pentru servitute — prestaţii fără căpĕtâiu. — Şi plătescŭ bieţii, ce-or face, când cei din Consistoriu nu vréu sĕ-i audă, de câte-orĭ se plângŭ prin cele conferinţe pastorale, că n'au sĕ plătéscă, totŭ aşa cum n'au sĕ plătéscă nicĭ domnii de pe la cancelariile împĕrătescĭ.

Ca sesiă ar trebui sĕ aibă fiă-care parochŭ 24 de fălcĭ, séu 44 jugĕre. Prin unele parochii au póte şi mai multŭ, dér în multe şi mai puţinŭ, ér décă au mai puţinŭ li-se plătesce unŭ *relutum*, pe românesce *o batjocură*, căcĭ pentru fiă-care falce ce le lipsesce, capĕtă 3—4 fl. pe anŭ, desdăunare.

Şi apoi pămêntulŭ sesiei nu-i comasatŭ la unŭ locŭ, ci este parcelatŭ, câteva fălcĭ la rĕsăritulŭ satului, altele la apusŭ, la tóte vênturile, ba prin unele sate sesia preoţéscă este într'alŭ treilea satŭ. Economisesce, apoi décă ţĭ-e posibilŭ, când pe timpulŭ căratului de-abia odată poţĭ întórce pe ḑi! Acésta însĕ Consistoriulŭ n'a luat'o în considerare, ci poruncesce preoţilorŭ sĕ-şĭ lucre pămêntulŭ singurĭ, ér de-lŭ vorŭ da în posesiă la Evrei, — şi cu totŭ dreptulŭ — vorŭ fi pedepsiţĭ. A făcutŭ Consistoriulŭ bine cu acéstă poruncă, ca Evreii sĕ nu se folosésca de sesiele preoţescĭ, dér cu arendarea la parochienĭ au sĕ fiă numai procese şi ér procese. Viitorulŭ va documenta acésta, precum şi consecinţele cele triste, ce vorŭ urma pentru preoţii, carĭ 'şĭ dau sesiele în arêndă.

Ar fi multŭ mai consultŭ, când sesiele s'ar lua şi li-s'ar da preoţilorŭ unŭ salarŭ mai mare, d. e. 2000 fl. pe anŭ, fără escepţiune, orĭ este parochia mare, séu mică, şi atuncia ar înceta tóte *nelegiuirile*, ce se facŭ la aşeḑarea parochielorŭ. Atuncĭ nu s'ar muta parochii dela o parochiă la alta şi ar trebui *vrêndŭ-nevrêndŭ* sĕ lucre pentru binele parochienilorŭ, şi nu numai pentru punga lorŭ, jumulindŭ biata opincă până sub piele. Séu sĕ fiă parochii puşĭ ca şi funcţionarii în clasa IX şi a VIII, avênd quinquenele recerute, şi atuncĭ sesiele li-se potŭ lua — căcĭ totŭ n'au nicĭ unŭ folosŭ. Aşa însĕ cum este dotatŭ parochulŭ din Bucovina, nicĭ nu încape vorba sĕ fiă altfelŭ.

Pe lângă cele 600 fl. mai are elŭ încă *dóuĕ decenii* à 100 fl., aşa că unŭ parochŭ de douĕ-ḑecĭ de anĭ are 800 fl. Dér în ḑilele nóstre, după modulŭ cum şi la câţĭ anĭ devine unulŭ parochŭ, de multe-orĭ închide ochii, adecă móre, şi nu mai capĕtă douĕ decenii. De aceea ar fi bine şi echitabilŭ, ca anii de cooperatorŭ sĕ se numere la quinquenele de parochŭ. Şi apoi sĕ fiă mai multe quinquenii, şi nu numai douĕ egale, cum au şi ceilalţĭ funcţionarĭ ai statului, şi nu *decenii*, ca până acuma, căcĭ fórte puţinĭ ajungŭ sĕ se îndulcéscă de aceste decenii de toţĭ multŭ dorite, dér de fórte puţinĭ ajunse. Acei, carĭ aḑi le mai posedŭ, le posedŭ pentru-că pe timpulŭ, când au ajunsŭ ei parochĭ, nu erau cooperatorĭ de câte 24 de anĭ, ci unŭ anŭ séu celŭ multŭ doi. Pe atuncia unŭ preotŭ nou chirotonitŭ era fudulŭ, îlŭ rugau sĕ mérgă ca administratorŭ şi-şĭ alegea din 20—24 de sate *unulŭ* şi, se 'nţelege, care era mai grăsuţŭ; aḑi când merge unŭ preoţelŭ tênĕrŭ şi-i rógă sĕ se îndure sĕ-i dee o cooperatură câtŭ de sĕracă, elŭ este îmbrâncitŭ afară şi 'i-se dă sfatulŭ, sĕ caute unŭ locŭ de copistŭ pe la vr'unŭ advocatŭ. Şi apoi, de-ar fi advocaţii de-ai noştri, ar lua bieţii, dér suntŭ strĕinĭ şi nicĭ nu putemŭ pretinde sĕ se îndure de-ai noştri, când noi înşine, adecă mai marii noştri, n'au inimă cu noi. De unde apoi consolidarea şi prosperarea elementului românŭ la noi în Bucovina? Încă puţinŭ, şi elementulŭ românŭ, graţiă Românilorŭ celorŭ marĭ de gură, sĕ stinge, făcêndŭ locŭ colosului dela nordŭ, pentru care se lucră pe sub mână. Despre acésta însĕ la loculŭ sĕu.

Sciri telegrafice.

Viena, 30 Maiu. Până acuma încă nu s'a luatŭ decisiune din partea Corónei în cestiunea căsĕtoriei civile. Cabinetulŭ Wekerle cere împuternicirea de a declara, că pentru casulŭ când căsĕtoria civilă n'ar întruni majoritatea la o a doua votare în camera magnaţilorŭ, se va îmulţi numĕrulŭ magnaţilorŭ cu dreptŭ ereditarŭ în acea mĕsură, care va fi de lipsă pentru a egalisa numĕrulŭ voturilorŭ, ce lipsescŭ. Situaţiunea e seriósă, dér se crede în posibilitatea de a se delătura crisa.

Parisŭ, 30 Maiu. Ministeriulŭ Dupuy s'a constituitŭ din nou.

Concertulŭ Albert Stritt de alaltăerĭ séră avŭ o deplină reuşită. Publiculŭ asistă în numĕrŭ mare la concertulŭ tenoristului saxonŭ, despre care se vorbia în timpulŭ din urmă aşa de multŭ. Aria din „Iosifŭ şi fraţii sĕi" de *Mehul*, şi cânteculŭ de amorŭ din „Walküre" de *Wagner*, le-a interpretatŭ cu mai puţinŭ succesŭ. Ii reuşiră însĕ cu atâtŭ mai multŭ piesele de *Schubert*: „Am Meer", şi „der Doppelgänger" carĭ piese nu recerŭ aşa multă forţă. Prin baladele de *Löwe* „Archibald Douglas" şi „Fridericus Rex", ne-a arătatŭ concertantulŭ şcóla bună dramatică şi interpretarea corectă ce posede. Aceste douĕ piese din urmă au fostŭ cele mai de efectŭ piese, ce le-a cântatŭ. La repeţitele aplause ale publicului a mai adausŭ tenoristulŭ pe lângă programŭ câte va piese. La reuşita completă a concertului a contribuitŭ fórte multŭ d-ra Lula Gmeiner, care dotată dela natură cu o voce mlădiósă şi plină de farmecŭ, a răpitŭ publiculŭ prin cântarea ei, desvoltândŭ multŭ sentimentŭ şi escelentă predare. Cu deosebire amintim piesele de Sommer „Schifferlied" şi „Cânteculŭ de lĕgănŭ", care celŭ din urmă l'a adausŭ pe lângă programŭ. Publiculŭ îşĭ manifestă mulţămirea lui prin vii şi sgomotóse aplause oferindŭ d-şórei Gmeiner şi buchete de florĭ.

Literatură.

Povestirĭ de *Petra-Petrescu* à 80 cr. francate. De vêndare la administraţia nóstră.

DIVERSE.

Pudórea în Florida. Curtea cu juraţĭ din 'Jacksonville, în Florida, a emisŭ unŭ verdictŭ uimitorŭ, care arată în destulŭ, câtŭ e de mare sentimentulŭ pudórei la cei din Florida. In urma acestui verdictŭ unŭ librarŭ a fostŭ condamnatŭ la unŭ anŭ închisóre. Pentru ce acésta? Pentru simpla vină, că a expusŭ la feréstra prăvăliei sale o roproducţiă după celebrulŭ tablou „Judecata Paridei", făcutŭ de nemuritorulŭ pictorŭ Paulŭ Rubens. Procurorulŭ a declaratŭ, că dacă unŭ negustorŭ i-arŭ fi oferitŭ lui unŭ asemenea tablou în care sĕ figureze o femeiă despoiată, elŭ arŭ fi aruncatŭ şi tablou şi negustorŭ pe feréstră afară din casă. Frumósă inteligenţă trebue sĕ aibă şi acelŭ representantŭ alŭ legei floriedene.

Ce este fericirea unei fete? Dă unei fete unŭ canarŭ séu şi numai o pisică, dă-'i o duzină de raḑe de lună romantică, dă-'i doi-spre-ḑece metri de matarie de mătase, dă-'i o porţiune de îngheţată şi câte-va bombóne, dă-'i vre-unŭ bobocŭ de trandafirŭ şi o strângere de mână, în urmă dă-'i promisiunea că-'i vei cumpĕra o pălărie nouă. Fata, décă nu se va putea topi de fericire, atuncĭ nicĭ în focŭ nu se va putea topi.

Unŭ adevĕratŭ republicanŭ. Intre indianĭ din America nu există guvernŭ, afară de triburile Krihilorŭ şi Irochesilorŭ; totulŭ se conduce după obiceiurĭ şi instinturĭ individuale. Pentru noţiunea legei în sensulŭ europeanŭ alŭ cuvêntului, nicĭ nu există vorbă în limba lorŭ. Intr'o ḑi unŭ călătorŭ întrebă pe Nicobarĭ, că cine le este domnŭ? — Cum poţĭ d-ta sĕ credĭ, 'i se rĕspunse, că unulŭ arŭ putea sĕ domnéscă peste atâţia?

Proprietarŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cursul la bursa din Viena.

Din 29 Mai 1894.

Renta ung. de aurŭ 4%	120 —
Renta de corône ungŭ. 4%	95 20
Impr. căil. fer. ung. în aurŭ 4½%	127.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	102 90
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	124.—
Bonurĭ rurale ungare	95.50
Bonurĭ rurale croate-slavone.	—.—
Imprum. ung. cu premii	149.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	142 50
Renta de hârtie austr.	98 40
Renta de argint austr.	98.30
Renta de aur austr.	120.65
Losurĭ din 1860	146 50
Acții de-ale Băncei austro-ungară	997.—
Acții de-ale Băncei ung. de cred t.	433 25
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	353.—
Napoleondorĭ	9 95½
Mărcĭ imp. ger.	61 30
London (lire sterlinge).	125.10
Rente de corône austr.	97.90

Cursulŭ pieței Brașovŭ.

Din 30 Mai 1894.

Bancnote rom.	Cump.	9.84	Vênd.	9.88
Argint român.	Cump.	9.80	Vênd.	9 84
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.90	Vênd.	9 94
Galbenĭ	Cump.	5.84	Vênd.	5 90
Ruble rusescĭ	Cump.	—.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	60 90	Vênd.	61.—
Lire turcescĭ	Cump.	—.—	Vênd.	—.—
Scris fond. Albina 5%		101.50	Vênd.	102.50

Dr. Sterie N. Ciurcu

VIENA, IX Pelikangasse Nr. 10

Cabinetŭ de consultațiune cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Consultațiunĭ și prin corespondență.

AVISŬ.

Recomandŭ Onor. Publicŭ

Stofe de lână curată

pentru

vestminte bărbătești de vară

cu prețurĭ fórte moderate

Anton Brossek,

440,3—8 **fabrică de postav**

Brașovŭ, strada nouă Nr. 36.

Anunciurĭ
(inserțiunĭ și reclame)

Suntŭ a se adresa subscrisei administratiunĭ. In casulŭ publicării unui anunciu mai multŭ de odată se face scădĕmêntŭ, care cresce cu câtŭ publicarea se face mai de muite-orĭ.

Administrațiunea
„GAZETEI TRANSILVANIEI."

„VATRA"

FOAIE ILUSTRATĂ PENTRU FAMILIE

sub redacțiunea

D-lor I. SLAVICĬ, I. L. CARAGIALE și G. COȘBUC.

Acéstă revistă ilustrată este dirigiată de unĭ dintre cei maĭ apreciațĭ scriitorĭ românĭ, cu menirea de a oferi Onor. publicŭ cetitorŭ românŭ, **cele maĭ bune scrierĭ** ale celorŭ mai talentațĭ scriitorĭ românĭ **din tóte părțile locuite de Românĭ.**

Trebuia în sfârșitŭ o fóie, care se ocupe unŭ locŭ de cinste pe masa fie căreĭ familĭ românescĭ.

Nu va fi cruțată nicĭ o jertfă pentru ajungerea acestuĭ scopŭ; grija de căpetenie fiindŭ a nu lăsa sĕ se strecóre în acéstă revistă nimicŭ nepotrivitŭ cu **tradițiile nĕmului nostru și cu moravurile familieĭ.**

Cele mai bune **nuvele, romane, povestirĭ, poesiĭ** etc, **originale** și **alese,** vorŭ ocupa primulŭ locŭ și numai întêmplătorŭ în alŭ 2-lea rêndŭ traducțiunĭ. Tóte însă în cea mai curată, mai alésă și mai frumósă românéscă.

Artele, știința, recensiunile theatrale și musicale, noutățile literare, evenimentele însemnate, partea variată și humoristică, tóteișĭ vor avĕ colónele speciale reservate în acéstă fóie, cu **competință și cu onestitate redactate.**

Nicĭ **viața casnică** nu va fi negligiată. Sfaturĭ bune din punctul de vedere alŭ educațiunei, higienei, îmbrăcămintiĭ, a traiului economicŭ, felurite îndrumărĭ folositóre economieĭ caseĭ vorŭ fi tratate cu multă grijă.

Ilustrațiunile vorŭ fi alese pe câtŭ e cu putință din istoria nĕmului nostru, copiĭ după tablourile artiștilorŭ nostrĭ și a celorŭ străinĭ, vederĭ felurite din țara nóstră și de pretutindenĭ unde locuescŭ Românĭ.

În aceste condițiunĭ se va presentă onor. public românĭ fóia ilustrată pentru familie

„VATRA" **CA UNŬ MĂRGĂRITARŬ ALŬ LITERATUREI NÓSTRE NAȚIONALE,** și va **apare de 2 orĭ pe lună,** adecă **24 fascicule pe anŭ** de câte 4 cóle 4° mare, tipărită cu îngrijire pe hârtie velină.

Prețulŭ abonamentuluĭ pe unŭ anŭ este: pentru Austro-Ungaria: **Coróne 24,** pentru țările Uniunei Latine **Fr. 24.** — Vêndarea cu numĕrulŭ **Coróne 1.10,** (Austro-Ungaria, **Fr. 1.10.** (Țările Uniuneĭ-Latine).

Subsemnatulŭ Vĕ rógă sĕ primițĭ cu simpatie apariția acesteĭ publicațiunĭ românești și sĕ i asigurațĭ continuitatea prin binevoitorulŭ D-Vóstre sprijinŭ, abonându-Vĕ la ea.

Cu deosebită stimă: **C. SFETEA,**

370,29 30 **Librar-editor.—Bucurescĭ.**

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" à 5 cr. se potŭ cumpĕra în librăria **Nicolae Ciurcu.**

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniile orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Maiu 1894.

Budapesta—Predealŭ

Trenŭ de persón.	Trenŭ accel.	Trenŭ român express	Trenŭ de persón.	Trenŭ accel.				Trenŭ de persón.	Trenŭ accel.	Trenŭ de persón.	Trenŭ român express	Trenŭ de persón.
6.—	8.05	8 05		2 15	pl.	Viena	sos.	3.—	1 55	1.55	7.20	6.25
8 25	2 10	1.55	6 —	9.15		Budapesta		5 50	7 —	7.—	1.50	8.15
11.24	4 07	3.53	9 05	11.12		Szolnok		2.30	5.23	3 50	11 46	4.55
1 35	5.46		11 33	12.50		P.-Ladány		12.06	3.46	1.21	10.05	2.24
3 46	7.08		1 50	2.12	sos.	Oradea-mare	pl.		2 25	11.01	8.43	12.23
4 —	7.15		2.24	2.19	pl.		sos.		2 18	10.44	8.38	11.41
4 39	7.43		3 03	2 49		Mező Telegd			1 52	10 07	8.13	11.07
5 22	8.18		3.46	3 24		Rév			1.26	9 30	7.47	10.32
5 45			4 07			Bratca				9 16		10.13
6.34	9 07		4 53	4 17		Ciucea		5 40	12 47	8 31	7 08	9.04
7.18	9.57		5.32	4 50		B.-Huiedin		4 52	12 17	7 53	6.39	9.
8 05			6.24			Ghirbău		2 55		6 53		8.—
8 32	10 37		6 59	5 55	sos.	Cluș u	pl.	2.—	11 01	6 14	5.25	7.30
8 49			8 40	6 11	pl.		sos.		10 45	5.45	4.48	6.47
9 06			9 08	6 27		Apahida				5 18	4.23	6.29
10.08			10 40	7.27		Gurișu			9 23	3 51	3.—	5.21
10 37			11.25	7.50		Cucerdea			8.53	3.06	2.20	4.47
10.59			11 54			Uioara				2.48	2.—	4.29
11 07			12 04			Vințul de susŭ				2.40	1.51	4.23
11.31			12.34	8 17		Aiudŭ			8 23	2.11	1.20	4.02
11 48		11.40	1.—	8 33	sos.	Teiuș	pl.		8.06	1 45	12.54	3.42
12 25		11 55	1.40	8 38	pl.		sos.		7 59	1.10		2.49
12.50			2.17			Crecriunelŭ				12.39		2.27
1.04			2 35	9 09		Blașiu			7 30	12.24		2 13
1.35			3 14			Micăsasa				11.48		1.39
1 50		1 —	3.34	9 42	sos.	Copșa-mică	pl.		6 56	11.29		1.18
2.13		1.02	3 49	9.44	pl.		sos.		6 54	11.14		1.01
2.32			4 11	9.59		Mediașŭ			6.41	10 55		12.46
3 04		1 39	4 48	10 22		Elisabetopol			6 20	10.21		12.16
3.39		2.06	5 27	10.51		Sighișóra			5 53	9.42		11.39
4.01		2 27	6 10	11 12		Hașfalău			5 33	9.13		11.17
5 26		3 30	7.50	12.26		Homorodŭ			4 27	7.45		10.02
6 08			8 30	12 58		Agoștonfalva			3.53	7.01		9.22
6.40		4.16	9.03	1 15		Apața			3 37	6.35		8.05
7 16	Trenŭ		9 38	1 34		Feld óra		Crculéză numai Vinerĭ	3 16	5.58		8.02
8 —	accel.	5 07	10.25	2.09	sos.	Brașovŭ	pl.		2.45	5 08		7.43
	11 —	5 14	4.59	2 19	pl.		sos.	7.—	2 18		10.37	7.01
	12 26	5 59	5.44	3 01		Timișŭ		6 —	1 42		9.57	5.57
	1 11	6.29	6.14	3 31		Predealŭ		5 —	1 12		9 30	5.16
	8.45	12.20	12.20	9.15	sos.	Bucurescĭ	pl.		7.45		4.40	8.50

Tren mixt Arad—Predeal—Bucurescĭ

Cucerdea—Oșorheiu—Regh.-săs.

Trenŭ mixt	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón				Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ mixtŭ
2.02	8.10	3.11	8.58	pl.	Cucerdea	sos.	7.41	2.36	8.31	1.18
3 14	8.51	3.52	9.39		Ludoșŭ		7.03	1.58	7.43	12.32
5 07	10 27	5.26	11.11	sos.	Oșorheiu	pl.	5.30	12.25	5.50	10.35
5 50	10.42	5.36		pl.		sos.	5.18	9.35	5.05	
7 25	12.15	7.15		sos.	Regh.-săs.	pl.	3.50	8.—	3.22	

Budapesta, gara de vest—Rușava—Vêrcerova

Orient. Expres	Trenŭ de persón.	Trenŭ accel.	Trenŭ de persón.	Trenŭ accel.				Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Orient. Expres	Trenŭ accel.	Trenŭ de persón.
8.36	11.—	9.—	9.15	4.—	pl.	Viena	sos.	5.50		7.02	7.05	6 45
Vinerĭ												
1.30	8.30	2.25	7.—	10.—	pl.	Budapesta	sos.	6 30	10.20	2.10	1.25	8.02
Circul. numai Sâmb.	10.30	5-41	9.21	11.15	sos.	Czegléd	pl.	4.19	8.21		12.11	6.01
	10.40	3.46	9.03	11.21	pl.		sos.	4.04	8.13		12.06	6.—
4.43	1.47	5.49	12.52	1.20	sos.	Seghedinŭ	pl.	12.53	5.10	10.50	10.01	2.31
4.49	2.12	5.55	1 30		pl.		sos.	12.26		10.45	9.53	2.11
6.03	5.05	7.54	4.59		sos.	Temișóra	pl.	9.20		8.55	7.50	11.—
												Trenŭ mixtŭ
6.47	6.15	8.02	5.52		pl.		sos.	8.28	7.13	8.49	7.42	3.30
	7.26	8.49	6.57			Topoloveț		7.25	5.53	Circulă numai Luni	6.56	1.58
	8.21	9.23	7.42			Lugoșŭ		6.48	5.10		6.28	12.58
	9.33	10.25	9.10			Caransebeșŭ		3.39	4.05		5.39	11.01
		11.15	10.02			Teregova		4.35			4.40	8.07
			11.37			Mehadia		3 15				5.34
11.05		12.28	11.47			Băile Herculane		3.02		4.35	3.23	5.12
		12.39	11.59			Topletŭ		2.46			3.08	4.49
11.31		12.56	12.16	sos.	Rușava	pl.		2.21		4.05	2 51	4.10
11.37		1.11	12.31	pl.		sos.		1.09		3.49	2.19	
11.45		1.20	12.40		Vêrcerova			1.—		3 40	2.10	
10.55		1.40			Bucurescĭ			11.25		7.10 Dumin.	5.50	

Budapesta—Aradŭ—Teiușŭ

Trenŭ mixtŭ	Trenŭ de persón	Trenŭ de persón.	Trenŭ accel	Trenŭ do persón.				Trenŭ de persón.	Trenŭ accel.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ mixtŭ
		10.—	8 05	2.15	pl.	Viena	sos	6.02	7.20	3.—		
		8.05	1.55	10.—		Budapesta		7.35	1.20	6.30		
3.10	4.24	11.10	4.—	1.37		Solnocŭ		4.31	11.22	3.—	9.30	11.35
9.10	8.42	3 55	6.05	6.10	sos.	Aradŭ	pl.	11.30	8.20	9.45	5.18	3.56
2.30	7.25	4.30	7.05	6.30	pl.		sos.	11.—	8.10	8.55		7.—
2.44	7.42	4.42		6.40		Glogovață		10.48		8.44		6.47
3.15	8.20	5.03		7.07		Gyorok		10.25		8.20		6.18
3.32	8.39	5.14		7.18		Paulișŭ		10.11		8.08		6.02
3.58	8.58	5 32	7.50	7.35		Radna Lipova		9.58	7.29	7.56		5.47
4.30		5.50		7.58		Conopŭ		9.25		7.24		5.09
4.50		6 12		8.14		Berzava		9.09		7.07		4.50
5.40		7.—	8.51	8.56		Soborșinŭ		8.21	6.33	6.26		4.—
		7.28	9.10	9.24		Zam		7.45	6.07	5.40		
		7.54		9 50		Gurasada		7.18		5.19		
		8.10	9.34	10.06		Ilia		7.08	5.44	5.08		
		8.28		10.24		Branicica		6.44		4.42		
	4.47	8.54	10.—	10.50		Deva		6.02	5.17	4.10	11.32	
	5.04	9.08	10.11	11.04		Simeria (Piski)		6.05	5.05	3.59	11.16	
	6.10	10 06	10.37	11.43		Orăștie		5.09	4.40	3.18	10.37	
	6.39	10.29		12.06		Jibotŭ		4.14		2.56	9.03	
	7.11	10.53		12.30		Vințul de-jos		4.22		2.32	9.12	
	7.28	11.07	11.01	12.44		Alba-Iulia		4.04	3.59	2.14	8.53	
	8.13	11.54	11.10	1.02	sos.	Teiușŭ	pl.	3.19	3.35	1.35	8.11	8.55

Nota: Órele însemnate în stêlga stațiunilorŭ suntŭ a se ceti de susŭ înjosŭ, cele însemnate îndrépta de josŭ în susŭ. Numerii în cuadrațĭ cu linii maĭ negri însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.

BCU Cluj / Central University Library Cluj